

Telle eller tenke – om publiseringspresset på regnearkuniversitetet

Knut H. Sørensen

Institutt for tverrfaglige kulturstudier

29.09.2020

Hvorfor DORA-erklæringen?

- I utgangspunktet en intellektuell fornærmelse – en oppfordring om å sette seg inn i den vitenskapelige betydningen av publikasjoner i stedet for bruk av tellekanter.
- DORA-erklæringen kommer altså som en respons på en økende bekymring om at det er blitt vanligere å telle enn å lese.
- DORA-erklæringen bygger på at kvalitet bedømmes gjennom kollegiale vurderinger (peer review), basert på kritisk lesning

Påminnelse: vitenskapelig kommunikasjon er en nøkkelaktivitet

- Sentralt både for å formidle og vurdere forskning
- Kvantitative indikatorer er i beste fall tvetydige kvalitetsmål (siteringstillinger) og i verste fall dårlige (tidsskriftets impactfactor)
- Er tellekantene en trussel mot vitenskapelig kvalitet?
 - Ja, hvis de fungerer som oppmuntring til å publisere mer enn hva som er fruktbart og i tidsskrift som ikke er hensiktsmessige kanaler for formidling

Publikasjonstellekantenes fristelser

- For publiserende forskere: publisere mer og hurtigere
 - Men det er mange andre årsaker til dette presset som kanskje er viktigere (konkurranse om stillinger og ressurser, anseelse, mm.)
- For forskere som vurderer andre forskere: gjøre vurderingsarbeidet fortere unna
 - Må sees i sammenheng med tidspress
- For ledere og administratorer som skal vurdere underordnede, institutter, etc.: Forenkle vurderingen av kvalitet og produktivitet
- For noen: å etablere lavterskel åpen tilgang-tidsskrifter

Publiseringstellekantenes forskningsetikk

- Tellekantene kan friste til forskningsetisk tvilsomme handlinger, i verste fall fusk, ved å forsterke effektene av andre drivkrefter bak publiseringspresset
- Forfatterskapstrøbbel?
- Tilgjengelighet av tellekanter inviterer til sjuks i faglige vurderinger
- Utfordring: Tellekantdiskursene overdriver den økonomiske betydningen av publikasjonspoeng

- NB! Utfordringene varierer fra fag til fag!

Virker DORA-erklæringen?

- Antakelig ikke, blant annet fordi det ikke er noen mekanismer for håndheving
- Fristelsene til å vurdere gjennom å telle framfor å lese er for store.
- Noen fag har imidlertid sterke tradisjoner for å lese
- Publiseringstellekantene inngår i floen av tellinger av mange aktiviteter. Det er etablert systemer for måling og veiing av universiteter og andre forskningsinstitusjoner
 - Budsjettmodellen
 - Universitetsrangeringer

Moral snarere enn etikk?

- Publiseringstellekantene skaper ikke av seg selv forskningsetiske utfordringer. De er snarere et produkt av en nyliberal transformasjon av universiteter og andre forskningsinstitusjoner – mer kontroll, mer konkurranse – som skaper økt publiseringspress.
- Vi blir ikke kvitt tellekantene, men vi kan utvikle en bedre tellekant*moral*.
 - Mer diskusjon om begrensningene
 - Redusert bruk i vurderinger, bedre vurderingsmoral (DORA)
 - Mer fokus på kvalitet enn kvantitet i forskningen
 - Bedre styringsmoral

Takk for oppmerksomheten!